

HUHUJA HUMANISTEISTA -PODCASTIN TEKSTIVASTINE

Litterointimerkinnot

sa-	sana jää kesken
(sana)	epävarmasti kuultu jakso puheessa tai epävarmasti tunnistettu puhuja
(-)	sana, josta ei ole saatu selvää
(--)	useampia sanoja, joista ei ole saatu selvää
, . ? :	kieliopin mukainen välimerkki tai alle 10 sekunnin tauko puheessa

Jakso 1

Alkujuonto: Yksi tutkinto, tuhat ammattia. Lausahdus, jonka moni humanistiopiskelija on kuullut opintojensa aikana. Tällä Huhuja humanisteista -podcastin toisella tuotantokaudella Itä-Suomen yliopiston opiskelijat etsivät vastauksia moniin mieltä askarruttaviin kysymyksiin. Mikä on humanistisen osaamisen tulevaisuus? Millaisia asiantuntijoita humanistisista koulutusohjelmista on juuri nyt valmistumassa, ja millaisia opinto- ja uramahdollisuuksia heille on tarjolla? Entä miten hukassa oleva humanistiopiskelija voisi löytää sen oman juttunsa ja rakentaa sen kuuluisan ammatillisen identiteetin? Mun nimi on Pipsa Humalamäki ja tää on Huhuja humanisteista.

Tämän kauden ensimmäisessä jaksossa suomen kielen ja kirjallisuuden opiskelijat Riina Ruuska ja minä keskustelemme siitä, kannattaisiko ja pitäisikö työllistymistä ja tulevaisuutta miettiä jo fuksivuonna. Miten epävarmuuksien kanssa painiva opiskelija voisi saada mielenrauhan, että se oma juttu vielä löytyy.

Jaksossa ovat opiskelijoina neljännen vuoden kirjallisuuden opiskelija Ville Mäki ja kirjallisuuden yliopisto-opettaja Sanna Jääskeläinen.

Riina: Moi Pipsa!

Pipsa: Moi Riina. Miten menee?

Riina: Hyvin menee.

Pipsa: Muistaks sä, kun me alotettiin viime syksynä opiskelemaan täällä?

Riina: Joo. Niinku suomenkielen ja kirjallisuuden tutkinto-ohjelmassa.

Pipsa: Vitsi se fuksisyksy oli kyllä hauska.

Riina: Jep. Saatiin hirveesti kysymyksiä varsinki sukulaisilta ja tutuilta, että tuleeko susta nyt sit opettaja ja tällai. Mikä susta tulee isona?

Pipsa: Ai joo, siis se jotenkin niinku tuntu tosi sellai vähän ahdistavalta ja semmosella, et aa, pitääkö mun herran jumala, vastahan mä oon alottanu, pitääkö mun nyt niinku oikeasti jo tietää, mihin mä tässä työllistyn tai mikä musta tulee.

Riina: Jep. Mistä mä tiän?

Pipsa: Ei mitään hajuakaan. Siis ei herrajestas. Tiedäksä nyt tässäkö vaiheessa, vaikka me ollaan niinku jo sellain pitkällä tätä fuksivuotta, nyt on jo kevät niinku?

Riina: No siis kirjallisuus on mun pääaine ja kauppatieteet mulla on sivuaineena ja toivon, et työllistyisin niinku johonki kustannuslalle ja tälle, mut ei mulla nyt mitään niinku nimikettä oo sille, mikä mä haluan olla isona.

Pipsa: Niin. No mulla taas toisaalt sit on tää suomen kieli pääaineena ja sitten tätä mediakulttuuria viestintää sivuaineena otan ja toimittajan työ on mullaki sellai niinku takaraivossa, mut ei sekään niinku oot semmonen lukkoonlyöty juttu, et hei just nyt mä haluan toimittajaks, koska mistä sitä tietää, mihin tämä elämä vie ja me ollaan tosiaan vasta ihan opintojemme alussa. Niin täs on monia vuosia vielä edessä, niin ei sitä voi tietää. Mut vähän semmonen niinku epävarmuus on, et mikskä me voida valmistua? Mitä me voidaan tehdä työksemme oikeasti?

Riina: Jep, ja kun meillä kummallakaan ei pedagogiset opinnot oo meidän tutkinto-ohjelmassa. Et meistä tulee asiantuntijoita, niin musta tuntuu, et se vielä tavallaan lisää meidän epävarmuutta, että no hitsi, mikä mä voin olla.

Pipsa: Kyllä. Mut tiiäks mitä Riina?

Riina: Kerro Pipsa.

Pipsa: Tänään meidän ei tarvii olla yksin näitten meiän epävarmuuksiemme kanssa, vaan me voidaan saada vastauksia niihin, sillä tänään meillä on täällä vieraina neljännen vuoden suomen kielen opiskelija, Ville Mäki, sekä kirjallisuuden yliopistonopettaja, Sanna Jääskeläinen. Tervetuloa teille molemmille.

Ville Mäki: Kiitos paljon kutsusta.

Sanna Jääskeläinen: Kiitos munki puolesta. Mukava olla täällä keskustelemassa teidän kanssa.

Pipsa: Kiitos, kun tulitte. Miten menee?

Sanna: No ihan mukavasti. Kevättä kohti, aurinko paistaa ja aika lämmintä, niin se vain hauskaa.

Ville: Joo, voisen tuohon yhtyä kyllä. Kiva päästä tänne teidän haastatteluun. Odotan innolla innolla tätä, koska aihe on myös itselleni tosi läheinen.

Riina: Meillä on Pipsan kans pientä epävarmuutta fuksivuotena työllistymisen suhteen. Minkälaisia ajatuksia teillä oli työllistymisestä fuksivuotena?

Ville: Joo, siis muistan itse kans tämän epävarmuuden, et se oli niinkun... aika iso aihe silloin itelläni tai semmonen, mitä mielti tosi paljon, just tätä työllistämistä. Just siksi koska oon ite niinku asiantuntija-linjalla, eli en opettajalinjalla, eli ei oo semmosta yhtä tiettyä ammattia tai päämäärää, mihin sitten valmistuisi.

Ja siksi myös mietin sitä silloin tosi paljon, koska sitten mietin, et mitä sivuaineita mun tavallaan niinku pitää ottaa tai kannattaa ottaa. Ja koska mulla oli niinku selkeä se, että suomen kieli on mun pääaineena, mutta yliopistoon tullessani, niin ei ollu kyllä mitään hajua, että mitä ottasin sivuaineeks, eikä myöskään ollu siitä työllistymisestä, eikä niinku työtehtävistä yliopistoon tullessani minkäänlaista käsitystä oikeastaan.

Riina: Entäs Sanna?

Sanna: No jos miä mietin niinku fuksivuotta ja siitä on ehkä... oon tosi huono niin kuin vuosissa, mutta... kymmeniä vuosia, niin mä tulin kyllä niinku hyvin selkeillä ajatuksilla. Mulla on semmoset sukurasitetta, että mulla äiti on esimerkiksi äidinkielen opettaja, joten tavallaan tulin sillä mielellä, että opettajahan se minustakin. Mutta sit siinä kävi aika nopeasti fuksivuonna niin, hain kyllä siis fuksivuoden aikana ja pääsinkin noihin aineopettajan pedagogisiin, mut jo fuksivuonna itse asiassa niin mulle alko niinku jotenki tulla selväksi se, että tässä on mahdollisuuksia muuhunkin itse asiassa.

Mun pääaine, kirjallisuus, ja sit ylipäättänsä niinku taideaineiden opintokokonaisuus oli silloin sellainen, jota myös opiskelin, niin ne alko niinku sisällöltään kiinnostaa tosi paljon. Ja mä en osannu siinä fuksivuonna oikeastaan ajatella niin kuin muuta vielä, niinku jos ammatista tai urasta, ni ihan ku vaan, et se opettaja, mut sit se jotenki alko niin kun... se ite opiskeltava aihealue niinku viedä ja kiinnostaa niin paljon, et sit ehkä fuksivuoden jälkee ne ajatukset, että tästähän vois ihan oikeasti työllistyä muuhunkin kuin opettajaksi, niin se niinkun otti sit tavallaan niinkun otteen.

Mut se, että mie oisin kokenu kauheeta tuskaa tai jotenki semmosta pakkoa siitä, että mun ois pitäny fuksivuonna jo tietää, niin semmosta mulla ei kyllä niinku ollu. Et mä olin vähän sillee ehkä turhankin rento jotenki siinä, et mä ajattelin, et nyt pitää keskittyä niinku tähän, et mitä opiskelee ja miksi.

Pipsa: Koetko sä, että se niinkun tavallaan se aikakin sillo oli nii erilaista, kun sä opiskelit?

Sanna: Kyl se varmaan on ollut. Et totta kai meilläkin oli, en mäkään oo niinku opiskeluun missään semmosessa niinkun... Mitä mä nyt sanoisin? Sen laatusessa akateemisessa maailmassa, jossa niinku tavallaan se opinto-oikeus oli niinkun rajaton. Että kyllä meilläkin siis niinku suositellut valmistumisajat ilman muuta oli ja nää ihan samantyyppiset, mitkä teitäkin nyt ohjaa, että on kolme vuotta+kaksi vuotta tyyppisesti. Voi olla, että siinä on ollut vielä, et on tapahtunu niinku paljon muutoksia niistäkin ajoista näihin päiviin. Ihan noi niinkun pääsykoeuudistukset ja todistusvalinnat ja muut tällaset näin.

Mutta ei se täysin erilainen ole ollu, et kyllä niinku pitkään tavallaan toisaalta sit opiskelijoilla on ollu niitä paineita, jos ei nyt niinku sitten näist opintoajoista, niin esimerkiksi rahoituksesta ja niinkun siellä on 60–70 -luvulla opiskeltu opintolainalla pääasiassa. Että sellasii mahdottomia käppejä en kyllä niinku siinä ajassa nää, mutta totta kai vivahde-eroja ja semmosii voi olla.

Riina: Ville sä sanoit, että kun sä tulit tänne yliopistolle, niin sun aikana ei hirveesti puhuttu niinku työllistymismahdollisuuksista.

Ville: Siis tietenkin käytiin läpi ne niinku... tutkinnon osat, ne suuntautumisvaihtoehdot: opettaja - asiantuntija. Mut sitte se mikä mulla oli, niin tuntu ehkä, että... se asiantuntija puoli jää sitten, et okei asiantuntija, joo, mut mitä sitten? Et mihin mä tästä jatkan? Tai mihin mä niinku tähtään? Ja sitä alko sitten miettimään siinä opintojen alettua, että et tavallaan niinkun... mitä varten on tällainen koulutus niinku linja.

Riina: Puhuttiinko teille tiedekunnan ulkopuolisista sivuainemahdollisuuksista?

Ville: Kyllä meillä mainittiin, että on siis Itä-Suomen yliopistossa just vapaa sivuaineoikeus. Eli periaatteessa niinku mitä tahansa sivuainetta voi opiskella ja joihinki voi sitten pääsykokeet tai muut vaatimukset. Et se niinku mainittiin, mut sitte niinkun... itehän siinä joutu sit aika paljon niinku miettimään sitä sivuaine-asiaa. Se oli ehkä myös paljon niinku se... tavallaan osittain se oma niinkun epävarmuus kumpus just siitä, että kun ainakin meidän vuosikurssilla suurin osa oli opettajalinjalaisia ja ne myös tuntu tietävän sen heti, kun ne aloitti opinnot. Ja sitte no mä taas tiesin, että mä en siihen halua, mutta sitte mulla ei myöskään ollut tietoa mistään, mihin mä sitte

haluaisin, niin sitten tavallaan... Enkä myöskään tiennyt niistä sivuaineista etukäteen. En ollut niihin tutustunut niinkun siinä vaiheessa, kun hain yliopistoon. Että mulla oli tosi niin kun... oli ihan uutta se, että just vois opiskella niinku melkein mitä vaan periaatteessa.

Riina: Sannalla tuntuu sitten taas olevan aika selkeitä, että mitä sä haluat sivuaineena opiskella.

Sanna: No periaatteessa joo, mutta kyllä mullakin sit siinä sitä heiluntaa oli just sen vuoksi, että tavallaan opiskelenko loppuun ne aloittamani aineopettajan pedagogiset vai niinku lähenkö selkeästi siihen, että tästä tuleekin asiantuntijamuotoinen tutkinto ja sit sitä kautta tietysti se, että ne työmahdollisuudet on sitten... sinne asiantuntija-aloille [naurahtaa] niin sanotusti, eikä nyt sitä selkeitä profession nimeä "opettaja" niinku ole käytössä.

Joo, sivuainevalinnat oli kyllä selkeitä, koska päätin, että täällä mulla on lupa jo valita just sitä, mikä niinku mua oikeasti kiinnostaa, enkä tähdännyt siis siihen, että valitsen sivuaineet sen takia, että niillä sitten niinkun hankin jonkun profession tai muun. Et se oli mulle niinku puhtaasti mielenkiinnosta. En miä sano, että näin täytyy tehdä, mutta et mulla se oli niin, et se oli niinku puhdasta mielenkiintoa.

Mut sit siinä kävi kyllä niin, että vaikka miä opiskelin sit sitä asiantuntijamuutosta tutkintoo, niin miä tein siitä huolimatta opintojen aikana vähän niinku vielä näitten niinku perusopintojen jälkeenkin niin paljon sijaisuuksia kouluissa, lukioissa äidinkielen ja kirjallisuuden opettajana siitä huolimatta, että olin niinku epäpätevä.

Että jotenkin vaan tavallaan osoituksena siitä, et ei se niin kuin... mä jotenki aattelen niin, et ei se niinku lyö mitään varsinaisesti niinku lukkoon siis sinällään. Totta kai tullaksesi opettajaksi tietenkin tarvitset aineenopettajan pätevyuden. En sano sitä. Mutta että mulla on niinku siinä sivussa oli sit semmosia mahdollisuuksia myös kokeilla sitä alaa, johon niinku alunperin olin ajatellu, että lähden, mutta johon sitten ne opinnot ei itse asiassa niinku vieneet tai tähdänneetkään.

Pipsa: Joo.

Ville: Joo, tähän voisinkin just tarttuu. Että kun rupesin niitä sivuaineita silloin miettimään, niin ajattelin siinä fuksina, että okei nyt mun pitää tehdä sellaset valinnat tavallaa, tai jotta voin tehdä ne sivuainevalinnat, niin mun pitäis tietää, että mihin mä haluan ja sitten mä kävin tästä keskustelemassa esimerkiksi oman opettajan kanssa ja hän sitten just rohkasi on niinku valitsemaan sen kiinnostuksen mukaan.

Et se oikeastaan se niinku se, mihin sitten päätyy, niin muodostuukin sitten niin päin sen niinku sen oman kiinnostuksen kautta ja niiden omia... ja sen perusteella tehtyjen

omien valintojen kautta, eikä niinpäin, että pitäisi heti tietää, mihin haluat ja sitten valitset juuri tämän yhdistelmän, jotta pääset sinne.

Riina: Toi mun mielestä tosi hyvä ehkä noin päin.

Ja me tietään, että sivuaineilla voi hyvin paljon muokata sitä omaa tutkintoa. Mitä sivuaineita teillä on tai oli?

Ville: Mulla on siis yleinen kielitiede ja kieliteknologia, sitte on karjalan kieli ja kulttuuri, ja sitte kolmantena vielä S2, eli suomen kielen opettaminen toisena ja vieraana kielenä.

Riina: Entäs mitä sivuaineita Sannalla oli?

Pipsa: No mulla oli niinkun suomen kieltä. Kävin perusopintojen kokonaisuuden verran. Sit silloin oli tosiaan mahdollinen semmonen ku taideaineiden opintokokonaisuus. Oon käyny sen. Se oli perusopintojen laajuinen myös. Ja sit laajenna sivuaineena mediakulttuuri ja -viestintä. Yksittäisiä opintojaksoja oli sit semmosii, että kävin teologian puolelta joitaki ja tän tyyppistä, mutta siinäpä ne oikeestaan ne sivuaine valinnat.

Sit tosiaan niitä jonkun verran jäi niitä niinkun ylimääräsenä niitä niin sanottuja aineopettajan pedagogisia.

Ville: Ja... joo. Niin muistan silloin fuksina, kun tosiaan suurin osa kavereista oli just sillä opettajalinjalla. Niillä saatto olla jompi kumpi siis pääaineena suomen kieli tai kirjallisuus. Niillä kuitenkin oli sitten opettajan pedagogiset ja valmispaketti. Ja sit vähän tuntu silloin, että on niinku tämmönen... erilainen tai poikkeaa siitä niinku joukosta, koska esimerkiksi en tiedä tiedä muita sitten suomen kieli pääaineena, jolla olis sitte just nää sivuaineet. Ja aluksi tuntui vähän, että onko nää nyt oikea yhdistelmä ja mä mietin sitä tosi paljon ja sitte... mietin sitä, että mihin mä haluisin selvittää, että mihin tällä aineyhdistelmällä valmistuneet on työllistynyt ja sitte... oisko siellä sellasia työtehtäviä, mihin sitte ite haluaisin, koska mulla olis just se epävarmuus ja halusin sitä hälventää. Mutta se on niinku vähitellen sitten myös hälventynyt... hälventynyt se epävarmuus just, kun on luottanut siihen, että tavallaan se kiinnostus on se ja tavallaan se, että jos sä tunnet, että tämä niinku aine sua katsoa kiinnostaa ja sä osaat sitä ja haluat opiskella sitä, niin tavallaan sieltä sitten löytyy semmonen työ, mitä sitten haluaa tehdä tulevaisuudessa. Vaikka sitä ei vielä tietäisi, koska voi myös olla, että sitä kyseistä nimikettä tai paikkaa ei ehkä edes ole vielä olemassa. Voi olla, että kukaan ei ole tähän mennessä vielä opiskellut juuri tähän tuota aineyhdistelmää välttämättä tai hyvin harva, niin ei sitä voi niinku... kukaan välttämättä tietää tai etukäteen sulle sanoo, että tämä on nyt se sun tähtäin.

Pipsa: Minä ja Riina tosiaan ollaan tehty tämmönen kysely meidän suomen kielen ja kirjallisuuden kandidopiskelijoille. Ja haluttiin kysyä, että minkälaisia tuntemuksia ja ajatuksia heillä on työllistymiseen liittyen. Toisin sanoen, et ollaanko me tän meidän epävarmuutemme kanssa yksin. Niin mitäs sieltä löyty?

Riina: Tulevaisuus tuntuu niinkun ainakin vähän epävarmalta yli 90 prosentista vastaajista. Ja tähän siis vastas 27 opiskelijaa, mikä on kuitenkin meidän alalta aika iso vastaajaprosentti. Melkein 75 prosenttia vastaajista mietityttää se, ettei humanisteilla oo tiettyä konkreettista työpaikkaa tai alaa, jolle suunnata töihin, toisin ku esim. professio-aloilla, esim. niinku lääkäriksi valmistuvat opiskelijat.

Mut silti melkein 60 prosentilla vastaajista oli haaveita ja unelmia työllistymisen suhteen. Saatiin kirjallisia vastauksia ja sieltä tuli ilmi: S2 opettaja, suomen kielen ja kirjallisuuden opettaja yläasteella tai lukiossa, kustannustoimittaja. Sitten tämmöstä, että töitä kirjastoalalta, töitä median, uutisoinnin ja viestinnän parista, työpaikka yliopistolla tai töitä kulttuurialalla. Et aika tämmösiä monenlaisia aloja ja työtehtäviä.

Mitä nää luvut ja tämä koko gallup herättää teissä?

Ville: No mä sanosin, että aika odotettuja tuloksia. Että no, ette ole yksin näiden ajatusten kanssa.

Mutta siis just se, että niinkun... tossakin tuntuu vähän siltä, että se suurin epävarmuus on just se, että kun ei ole sitä tiettyä nimikettä tai [naurahtaa] ei ole sitä tiettyä nimikettä tai niinkun semmosta, että nyt kun valmistun, niin minulla on pätevyys tähän, mutta kuitenkin sieltä nousi just, että siel on tällasia haaveita ja unelmia, mikä on hyvä asia, koska ne on sitten niitä, mihin voi tähdätä ja vois niinku luottaa siihen, että minulla on mahdollisuus päästä tälläsiin asioihin, mitä minä haluan. Vaikkakaan ei olisi nyt tiettyä... ammattinimikettä tai tiettyä työpaikkaa tiedossa vielä tässä vaiheessa.

Riina: Onko Sannalla?

Sanna: Joo, mie aattelen vähän samalla tavalla. Mulla itse asias herässi semmonen jotenki ikään kuin niinku vastakysymys siihen ensimmäiseen kohtaan. Elikkä siihe et jos niin kun kysytään, et koetko epävarmuutta tai niin että niinku monet opiskelijoista kokee sitä epävarmuutta niin... musta se ei ole mitenkään niinkun tavatonta, eikä se ole niinku millään tavalla huono asia tai jotenkin sellainen asia, jota pitäis niinku pyrkiä välttämään, vaan se epävarmuus on sellanen totta kai, et aina ku tullaan uusiin niinku ympäristöihin tai elämässä on jotaki tämmösiä käännekohtia, muutoksia, niin se epävarmuushan on niinku tekijä joka on läsnä ja niin se niinku varmasti ihan luonnollisesti on läsnä niinku fuksivuotenakin.

Ja sit se minkä ehkä nuo kysymykset tossa niinku mulle jotenkin paljastaa tai kertoo, ni on se, et okei, et vaikka on sitä epävarmuutta, niin ei se tarkoita sitä ettäkö ei vois olla haaveita, unelmia, suuntia, mitä kohti ajatella. Että jos se epävarmuus liittyy vaan siihen niinku nimikkeeseen tosiaan tai siihen, että täältä ei suoraan niinkun ohjaavat opettajat tai muut niinku opintoja ohjaavat tarjoo sitä nimikettä ja sano, että kun opiskelet tän, ni sit susta tulee tämä, niin se on aika niinku loppuviimeks semmonen pieni epävarmuuden aihe. Et sen kanssa kyllä niinku varmasti tulee toimeen ja niitä avaimia siihen niinku löytyy, et kuinka sitä epävarmuutta sit lähtee purkamaan.

Huolestuneempi miä olisin siitä, jos nää teijän gallupiin vastanneet eivät näkisi niinkun minkäänlaisia tavallaan... mitä mä nyt sanoisin niinkun unelmoinnin tai niitten omien mielenkiinnon kohteiden mahdollisuuksia tässä vaiheessa. Et se ois mun mielestä niinku uran tai työllistymisen kannalta huolestuttavampaa, kun se epävarmuuden tunteminen, joka kuuluu niinku tähän keissiin mun mielestä.

Ville: Just näin. Että siis muistan siis omasta fuksivuodesta just sen, että kun oli se epävarmuus, niin sitte oli vahvasti se ajatus, että tästä nyt pitää päästä eroon tästä epävarmuudesta ja silloin en vielä niinkun... tajunnu sitä, että se on normaalia ja se niinku kuuluu siihen asiaan ja sitä ei pitäis ajatella silleen, että fuksivuonna minun pitää jo tietää. Tai ylipäätään niinkun edes niinkun opintojen aikana myöhemminkään, että minun pitää tarkasti tietää se urasuunnitelma. Että tavallaan niinku nyt näkee sen oman fuksi -itseni, kolme vuotta sitten, niin tavallaan niinku vähän eri silmin. Että on tullu sellasta luottoa ja semmost rauhallisuutta... just siihen, mistä Sanna sano. Että tavallaan kunhan on jotain haaveita ja unelmia, sellasia ajatuksia, että millaista se vois olla se tulevaisuuden työ, niin sillä pääsee jo pitkälle tässä vaiheessa.

Sanna: Mulla tuli niinku semmonen ajatus mieleen tai jotenkin, et onko se vähän tässä ajassa ja niinkun keskustelussa nyt se sellainen juttu jotenkin, että se epävarmuus koetaan niinku kauheen huonona ja niinku jotenkin negatiivisena asiana? Ja sit kun yksittäinen opiskelija niinku tunnistaa itsessään, että apua, enhän minä tiedäkkään, niin se jotenkin niinku tuolta keskustelukulttuureista ja mediasta ja muusta, niin se niinkun kuva siitä, että jos koet näin, niin se on jotenkin väärä tai niinku se, että et pääse elämässäsi eteenpäin [naurahtaa], jos koet epävarmuutta.

Että ehkä tää on niinku hyvin jotenki tässä ajassa sillee kärjistynytkki, et semmonen harha on jollakin tavalla olemassa, että koko ajan pitäis tietää, minne on menossa ja se niinku tuottavuuden ja tehokkuuden ajatus ehkä yhdistyy myös niinku näihin opintoihin ja opintojen alkuun. Et jotenki must tuntuu, et täs voi olla niinku tämmöstäki, että se paine tulee niinku enemmän siitä.

Pipsa: Mä oon ajatellu sellai, että kun julkisessa keskustelussa puhutaan paljon siitä, et on työvoimapulaa tietyillä aloilla, niin sit just humanistiopiskelijat voi kokea semmosta

tietynlaista ristiriitaa siitä, et esimerkiksi on työvoimapulaa just vaikka ravintola-alalla, sote-alalla, niin sit humanistiopiskelijoilla voi tulla semmonen ajatus, että niinku, et ei hitsi viekään, et niinku no miksköhän mä tästä nyt sitten työllistyn, kun on niin... ei oo sitä niinku varmaa ja spesifiä ammattinimikettä, mihin työllistyy, niin sitten tulee semmonen ristiriita sen oman ittensä kanssa.

Ville: Niin opiskelijalla ehkä sitä, varsinkin fuksilla, sitä epävarmuutta saattaa just lisätä myös ihan tavallaan omat läheiset ihmiset, kun tulee niitä kysymyksiä, että no mikä sinusta nyt sitten tulee ja miksi sinä valmistut, että mitä teet sitten työkses. Eli tavallaan niinku...

No itsekin itsekin tunnistan just sen tavallaan, kun sitä paljon kysellään ja sit kun ei ole antaa sitä semmosta tiettyä ammattia tai nimikettä, niin tavallaan sit mieltä, että olenko nyt jotenkin huonompi tai miks mä nyt opiskelen tätä, kun mul ei oo antaa sitä ja varsinkin, jos ne kyselijät saattaa olla just esim. perheessä tai suvun keskuudessa sellasia ihmisiä, jotka niinkun on opiskeellut vaikka jonkun ammattitutkinnon, niin heidän on myös vaikea ymmärtää sitä, että on tällasia generalistilinjoja, josta voi samalla tutkinnolla valmistua... tai päästä niinku todella monenlaisiin tehtäviin.

Et tavallaan jos sitä sais niinkun jotenki selitettyä, ja sitten itselleen myös ennen kaikkea vakuutettua, että vaikka nyt niitä kysymyksiä tulee paljon ja sitä penätään sitä ammattinimikettä, niin sinun ei tarvitse sitä tietää. Et voi nimenomaan vastata sillä sen hetkellä tuntemuksella, et mikä kiinnostaa ja millaisia hommia tehdä.

Riina: Nii elikkä vähän niinku kertoo, että no mistä oon kiinnostunu ja mitä aineita tällä hetkellä opiskelen esimerkiksi.

Ville: Kyllä, kyllä. Ja sitten niinku myös se, että jos tietää myös, esim. että ei halua opettajaksi varmasti, niin sekin on jo niinkun suunta tai sekin on jo vastaus ja valinta. Ja siitä ei myöskään tarvitse kokea minkäänlaista... huonommuuden tunnetta tai häpeää, ettei opiske opettajaks vaan sen takia, että koska siinä ois varma työllistyminen tai siinä ois selkeä suunta.

Riina: Humanistiseen alaan liittyy myös semmonen tavallaan harhaluulo, että pedagogiset opinnot käytyä niinku opiskelijasta tulee automaattisesti opettaja, mutta sekäänhän ei pidä paikkaansa.

Sanna: Nii ei. Ei. Siis opettajan papereilla niin sanotusti niinkun valmistuneet ihmiset, niin voivat työskennellä ihan yhtä lailla niinku erityypissä. Vaikka sit siellä niinkun hallinnollisissa tehtävissä tai kulttuurialoilla tai näin päin pois. Et ei se niinkun... se semmonen jotenkin ajatus siitä, että näillä niinku lyötäs lukkoon jotakin varmaa ja pysyvää, siis opinnoilla, niin sitä jotenki haluaisin vähän sillä tavalla hälventää nimenomaa, et se niinku kenttä on aika laaja ja auki tosiaan.

Mut ymmärrän sen, että et se laajuus ja se, että kenttä on niinku auki, ni totta kai se voi aiheuttaa, tieteenki aiheuttaa, sitä epävarmuutta. Mutta sit just se, että nyt kannattaa niinku myös miettii mun mielestäni jotenki ehkä sitä, että mistä tässä niinku on itse asiassa kyse. Et onko tosiaan kyse vaan niistä niinkun nimikkeistä, jotka jotenki aiheuttaa sen epävarmuuden? Vai niinku semmosesta, et jotenkin tuntuu, että ei löydä sitä omaansa niinku näistä opinnoista?

Ja edelleenki jotenki niinku palaisin siihen, että se... ja varsinkin fuksivuonna, niin se on vallan riittävä ja niinku aivan loistava juttu, jos opiskelija löytää niitä semmosia yksittäisiä, edes yksittäisiä, mielenkiinnon kohteita. Alkaa kattoo sitä, et okei, täähän on niinku. Sieltä se asiantuntijuus ja se työuralle niinkun suuntautuminen syntyy. Mielenkiinnosta, niistä kokemuksista, siitä että niinku antautuu tavallaan myös niille opinnoille.

Ja ehkä sit just se, että tos mitä Riina sano, niin niinku se, että jos jotenkin haluaa tässä jo uraorientoitua fuksivaiheessa, niin se sanottamisen tärkeys vaan. Eli ei tartte hakee niitä niinkun nimikkeitä tai muuta mentiin. Mä en tiiä kuinka tarpeellista se sit niinku loppuviimeks on, vaan se sanottaminen, et sie osaat sanottaa sitä, että mikä sua kiinnostaa, mitä sie oot opiskellu, missä sie oot hyvä, minkä tyyppisiä taitoja sulla on. Se vie kohti niitä nimikkeitäki sitte ehkä loppuviimeksi ja niinku avautuu sinne päin.

Mutta sen epävarmuuden kokeminen vaan sen takia, että ei lyödä labelia otsaan, että sinä olet amanuenssi ja sinusta tulee sitten kulttuurisihteer, niin see on vähän sellanen harha. Ymmärrettävää, et se on, mutta niinku jotenkii haluais rauhotella siinä, että se on niinkun... se on ihan fine, että ei vielä ihan ymmärrä ja tiedä, että mihin tässä nyt sit niinku urallaan lähtee suuntautuu.

Ville: Joo. Että ton kun olisin itse myös silloin fuksina tajunnut. No ei vaan siis, ei se myöskään haittaa fuksina olla.... niinkun vähän hukassakin, koska nyt kun jälkikäteen mietin, ni mua kuitenkin koko ajan kiinnosti kaikki ne, mitä mä opiskelin. Eli pääaine suomen kieli ja kaikki sivuaineet, ni mullahan ei ollut missään vaiheessa mitään hätää. Mä vaan luulin, että mulla oli hätä.

Ja just tulee tästä mainitusta kulttuurisesta keskustelusta: nimikekeskeisyydestä. Eli toivoisin, että just kaikki niinkun generalistialalla olevat humanistit niin... pääsis tavallaan niinkun siitä vähän irti. Totta kai, jos sulla on joku tietty haave, sä haluavat vaikka... kirjastoalalle tai sä haluat vaikka kulttuuritoimittajaksi, ni tottakai tähtää silloin siihen, mutta myöskään se ei ole yhtään huonompi tilanne silloin se, et jos sulla ei oo sitä tiettyä päämäärää. Koska kunhan ne opinnot tuntuu, edes pääosin, niinkun mielekkäiltä, itselle sopivilta.

Pipsa: Eli se riittää, et mua kiinnostaa suomenkieli.

Ville: Se riittää.

Sanna: Kyllä. Se riittää. Nimenomaan just niin.

Se on niinku arvokasta ja siihen pitäs olla tyytyväinen ja siitä saa olla tyytyväinen, että kokee semmosia tunteita suhteessa opintoihin. Se on niinku kaiken perusta ja pohja.

Epävarmuus on sellainen asia, että se voi olla suuri täs fuksivuonna. Sit se tulee uudelleen se epävarmuus, jos opintoja ajatellaan, sit ku ne opinnot on päätöksessään. Silloin on epävarmuutta ja niin edespäin. Elikkä se on tavallaan niinku koko ajan läsnä kyllä, jollakin tavalla. Sitä ei kannata pelätä tai kauhistua. Se kuuluu niinku ihmiselämää. Ja opintoihinkin.

Ville: (-) [0:29:51] sellaista, mikä ei oo sitte ihan (-).

Riina: Niin. Ja sekin on hauska, että sitä... kun meijänki toi gallup, niin siellä käsiteltiin just tota epävarmuutta ja tällaista, mutta se epävarmoin termi sinänsä on hauska, koska... tavallaan esim. mun viisikymppiset vanhemmat on edelleen epävarmoja siitä, mitä he haluavat olla isona, nii tavallaan, että se on vaan meille syötettyjä semmonen, että mikä susta tulee isona. Siellä vaikuttaa varmasti se, että ennen on niinku tehty koko elämä samaa työtä. Nykyäänhän tilanne on eri, että käydään monia tutkintoja ja ollaan monissa eri työpaikoissa töissä.

Niin tavallaan... se varmasti jossakin vaiheessa se epävarmuuden käsite niinkun ehkä tavallaan... se hyväksytään ja siitä ei tuu enää semmosta. Isovanhemmat ei enää kysy sinulta, että no missäs aiot seuraavat 50 vuotta viettää, mikä työpaikka, mikä firma, vaa että tavallaan siitä tulee semmonen yleisesti tiedostettu asia, että työnimikkeet ja tehtävät vaihtelee elämän mittaa. Niin sitten tavallaan se epävarmuus siitä kariutuu pikkuhiljaa pois.

Pipsa: Mun mielestä niistä niissä lasten ystäväkirjoissa, vai mitä ne kaverikirjat on, niin niissä kun on aina se kysymys, että minusta tulee isona, niin mun mielestä sen vois muotoilla, että mitä kaikkea haluaisin tehdä isona.

Riina: Toi ois hyvä.

Pipsa: Se ois mun mielest paljon parempi, ku se et mikä haluaisin olla isona. "Minusta tulee...", vaan et sitä vois laajentaa sillee, et minä haluan tehdä näitä ja näitä kaikkia asioita.

Sanna: Niin tuossahan on ehkä vähän sekin, että Suomi on niin pitkälti työorientoitunut yhteiskunta ja tavallaan tietyssä mielessä se niinkun ihmisen mitta on siinä, että mitä teet työkseksi ja niinku se... se on sekä hyvä asia, mutta myös tietyssä mielessä liiallisuuksiin niinku tavallaan hallitsevana, niin semmonen hyvin niinku painostava ja ahdistavakin ajatus. Että totta kai työllä on aina arvo ja sillä on

arvo yksilölle ja sillä on arvo myös yhteiskunnalle ja se on arvokas asia sen takia, et se tuolla niinku kyselyissäkin näkyy, että halutaan niinku jotenki tietää ja olla varmoja siitä.

ut sit just toi, mitä Riina tavallaan esille toi, et se epävarmuuden sietäminen tiettyssä mielessä, niin siin vähän semmonen niinkun pejoratiivinenkin sävy, mutta siis se, että ehkä nämä alat myös opettaa ja jos mä jotenkin niinku meitin vaikka kirjallisuutta ja sitä niinku tämmöstä tulkintatieteiden alaan, niin niinku ihan siellä sisällöissäkin opettaa tiettyssä mielessä siihen, että meil ei oo niinku yhtä reittiä ajatella jotakin asiaa tai meil ei oo niinku yhtä reittiä tulkita jotakin runoa tai muuta. Niin vähän sama homma se on niinku sitte tässäki, että ne reitit ja väylät on moninaisia ja se voi aiheuttaa sitä ahdistusta ja sitä selvyttä ei niinku heti välttämättä olekaan. Mutta pikkuhiljaa sitten niitten mielenkiinnon kohteitten löytämisten kautta, niin se jotenkin niinku se polku alkaa ehkä haarautuu kahteen kolmeen pääväylään ja harjottelut on hyviä asioita, joissa tätä tämmöstä niinku... sitä omaan professionsa etsimistä voi niinkun havaita, työelämätapaukumat on sellasia. Että se syntyy niinku näis opintojen myötä kyllä, pikkuhiljaa.

Mutta tavallaan niinku elämä ei oo valmis, niinkun kirjallisuuskaan ei ole valmis, niin tavallaan se työuraakaan tai se, niin senkään ei tarvii vielä tässä vaiheessa... Ajattelen siis opintojen alussa olevia opiskelijoita. Niin senkään ei tarvitse olla valmis, vaan se riemu tavallaan on siinä löytämisessä ja tulkinnessa ja niinkun oman itsensä... tietynlaisessa etsimisessä. Se on epävarmaa, mutta se voi olla myös oikeasti hirveen hedelmällistä ja kivaa, kun sieltä sit alkaakin niitä polkuja löytyy.

Riina: Hirveen hyvin sanottu.

Sanna: Mite te ite ajattette? Te ootte tullu opintoihin, että onko se niinku se semmonen uraorientoituminen teille niinku tärkeä asia, onko se kärki? Sitten taas ehkä niinku, tää ei oo vastakohta sille minun mielestäni, mutta toisaalta sit niinku se, että miten se ite niinku oppiala ja se kiinnostavuus siihen? Ja löytyykö sieltä semmosia niinku? Mitä te pidätte niinku tärkeenä nyt, ku te ootte tullu ja ootte ensimmäistä vuotta täällä opiskelemasta?

Riina: No mä tulín tänne suoraan lukion jälkeen, eli mä oon menny aika semmosessa putkessa koko sen ajan, mitä mä oon opiskellu. Niin tavallaan syksy meni kyllä vähän semmosessa just uraorientoituneessa asenteessa, et tavallaan tähtäs siihen, että valmistuu. Mutta nyt tavallaan vuodenvaihteen aikana mä oon jotenki kääntäny sen sillee, et nyt ihan rauhassa ja keskittyy nimenomaan siihen, että kasvattaa sitä omaa asiantuntijuutta ja käy semmosia kursseja, mitkä kiinnostaa, keskittyy niihin kursseihin, panostaa niihin ja tavallaan, ennen kaikkea niinku oppis jotain uutta ja syventäisi jo valmiiks opittua. Niin se on nyt kyllä semmonen mun pää agenda.

Mitä Pipsalla, onko jotain ajatusta?

Pipsa: Vaikka mulla on... En mä nyt tiää, onko se haaveena, mut semmosena että se toimittajan työ olis semmonen niinku potentiaalinen ammatti, mihin voisni niinku työllistyä, niin silti mulla on semmonen ajatus, et mä haahuilla täällä yliopistossa. Mut samaan aikaan se on vähän semmosta niinkun, et onko mulla tavallaan lupa siihen haahuiluun, kun ulkopuolelta tulee niin paljon semmosta niinkun painetta ja kun on semmonen niin kuin... On ite semmonen niinku persoonaltani, että otan just niinku kaikkea semmosia yhteiskunnallisia paineita hirveesti itteeni, et nyt sun pitää olla siellä töissä ja sun pitää maksaa veroja ja näin. Sit mä oon sellai, et: "Aa!" Et mä niinku vaa ahistuin siitä, et olis semmonen tarkka suunnitelma, et sinä menet nytten tuota työputkea kohti ja näin.

Et mä haluan luottaa siihen, että elämä kantaa ja opinnot kantaa ja mitä niinku vuodet tue eteen.

Ville: Joo, no te ootte sitten jo tosi pitkällä tavallaan tossa ajattelussa näin fukseina. Koska niinkun... tavallaan ois hyvä just päästä siitä semmosesta urasuunnitelmakeskeisyydestä ehkä just enemmän siihen, että on ura-ajatuksia. On niitä unelmia, on niitä haaveita ja tavallaan lainausmerkeissä se "haahuilu" on niinku siinä mielessä just sallittua, jos se on sitä, että tavallaan sä vähän niinkun katselet ympärille, etsit, mikä on se oma juttu. "Okei, tää ei oo", "okei, tää vois kiinnostaa", ja tavallaan sieltä sitte alkaa se polku pikkuhiljaa niinku muotoutua.

Mut ku toi on sellasta, et tavallaan... se on sellasta hidasta karttumista ja jalostumista tavallaan, et se ei tapahdu sormia napsauttamalla, eikä yhtäkkiä sitä joku lamppu, että nyt minulla on kaikki selkeetä. Sen huomaa sit pidemmän ajan päästä ja itekki just tavallaan, kun vertaa siihen kolmen vuoden takaiseen fuksiaikaan, niin tavallaan huomaa niinku aika selvän eron niissä omissa ura-ajatuksessa, mutta se ei oo tapahtunu mitenkään yhtäkkiä, vaan vähitellen karttamalla. Luottaa siihen, et asiat kyllä selkenee.

Riina: Eli on lupa haahuilla.

Pipsa: Meillä on Riina lupa haahuilla.

Riina: Ihanaa. Kiitos haastateltaville.

Pipsa: Kiitos teille, kun pääsitte pääsitte keskustelemaan meidän kanssa.

Sanna : Kiitos teille ku kutsuitte. Jaksoitte kuunnella.

Ville: Kiitos paljon.